

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2017. október 18.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2017. október 18. 8:00

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatról áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt. Ügyeljen arra, hogy a személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesírássra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat a keresztény valláshoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „Kezdetkor teremtette Isten az eget és a földet. A föld puszta volt és üres, sötétség borította a mélységeket, és Isten lelke lebegett a vizek fölött. [...] Halld, Izrael! Az Úr, a mi Istenünk az egyetlen Úr! Szeresd Uradat, Istenedet szíved, lelked mélyéből, minden erőddel! [...] Az Úr szózatot intézett Mózeshez és ezt mondta neki: Én vagyok Jahve, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak Mindenható Isten néven jelentem meg [...]” (Részletek az Ószövetségből)

B) „Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében. És Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghalt és eltemették.” (Az apostoli hitvallás)

a) Nevezze meg az A) és a B) források alapján a keresztény vallás istenképének egy alapvető jellemzőjét, amely megegyezik a zsidó vallás istenképével!

.....

b) Nevezze meg az A) és a B) források alapján a keresztény vallás istenképének egy alapvető jellemzőjét, amely eltér a zsidó vallás istenképétől!

.....

C) „Két kivégzésre ítélt gonosztevőt is vittek vele. Amikor odaértek arra a helyre, amelyet Koponya-helynek hívtak, ott fölfeszítették, s a gonosztevőket is vele, egyiküket jobbról, másikukat balról. [...] Az egyik fölfeszített gonosztevő káromolta: »Nem te vagy a Krisztus? Szabadítsd meg hát magad és minket is.« A másik rászólt: »Nem félsz az Istentől? Hisz te is ugyanazt a büntetést szenveded. Mi tetteink méltó jutalmát kapjuk. De ő nem csinált semmi rosszat.« Aztán hozzá fordult: »Jézus, emlékezzél meg rólam országodban.« Ezt válaszolta neki: »Bizony mondom neked, még ma velem leszel a paradicsomban.«” (Lukács evangéliuma)

c) A C) forrásból a keresztény vallás két alapvető, az emberi lélek sorsára vonatkozó tanítása is kiolvasható. **Nevezze meg ezeket!**

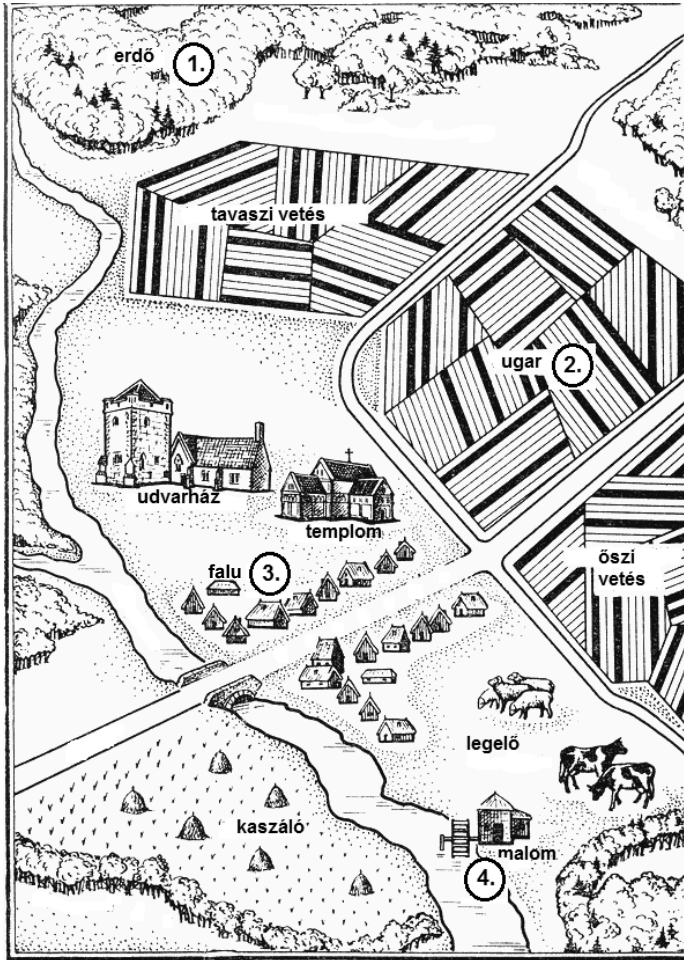
.....

.....

4 pont	
--------	--

2. A feladat középkori uradalmakhoz kapcsolódik.

Állapítsa meg a forrás és ismeretei segítségével, hogy az ábra melyik eleméhez kapcsolódnak az állítások! Írja a megfelelő elem sorszámát az állítások utáni négyzetbe! Egy sorszám csak egy helyen szerepel, két sorszám kimarad. (Elemenként 1 pont.)

*A középkori uradalom
(XI–XIII. század)*

a) A jobbágyok saját szerszámaikkal és állataikkal művelték meg, ám termése a földesurat illette meg.

b) Az itt is legeltetett állatok trágyája hozzájárult a talaj termőképességének helyreállításához.

c) A jobbágyok a használat jogát örökölték, cserébe a földesúrnak termény- és munkajáradékkal tartoztak.

d) Az uradalom lakói a korai középkorban még viszonylag szabadon, később már csak korlátozott mértékben használhatták, mivel területe a népesség növekedésével csökkent.

4 pont

3. A feladat Hunyadi Mátyás uralkodásával kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „Összegyűlt tehát [...] az egyházi és világi rendből valamennyi főember, püspök, Magyarország egész nemessége, hogy a szent fejéssel, amelyet éppen most szerzett vissza, annak rendje-módja szerint megkoronázza a legragyogóbb tettekre született királyt. [...] Szécsi Dénes esztergomi [érsek] a királyi jelvényekkel szokás szerint fölkelésítette Corvinust [Mátyást]. [Mátyás a koronázás alkalmával] Vitéz János váradi püspököt, aki apjával és vele szemben is érdemeket szerzett, mindörökre megadományozta [...] a széles és dúsgazdag [Bihar] megyével.” (Antonio Bonfini történetíró)

B) „Magyarország főurai és főpapjai [...] nagyobb részükben összeálltak [Mátyás ellen]. [...] A szövetkezők feje a két János [Vitéz János esztergomi érsek és Janus Pannonius pécsi püspök] volt. [...] Hogy pedig az összeesküvés kezdeményezői miatt éppen az atyai barátok voltak, arra néhány okot hoznak fel. [...] Ugyanis a király a maga urává válván, kezdte magát függetleníteni a főurak útmutatásaitól.” (Antonio Bonfini történetíró)

C) „Szinte Magyarország minden nemesi sokasága [...], az ország főpapjainak, előkelőinek és főurainak tanácsa tehát arra az egységes elhatározásra jutott, [...] hogy Mátyás gróf a királyi méltósággal felruházva uralkodjék Magyarországon. [...] És mivel úgy gondolták, hogy Mátyás gróf gyermeki válla ily roppant nagy ország terheinek hordozására [...] még nem képes, [...] nagybátyját [Szilágyi Mihályt] megtették az ország és a megválasztott király kormányzójának.” (Thuróczy János történetíró)

a) Tegye időrendbe a forrásokat a bennük szereplő események alapján! Írja a táblázatba a források betűjelét! A legkorábbival kezdje!

1.	2.	3.

b) Melyik forrás utal arra, hogy Mátyás tudatosan gyengítette a bárók és főpapok politikai befolyását?

A forrás betűjele:

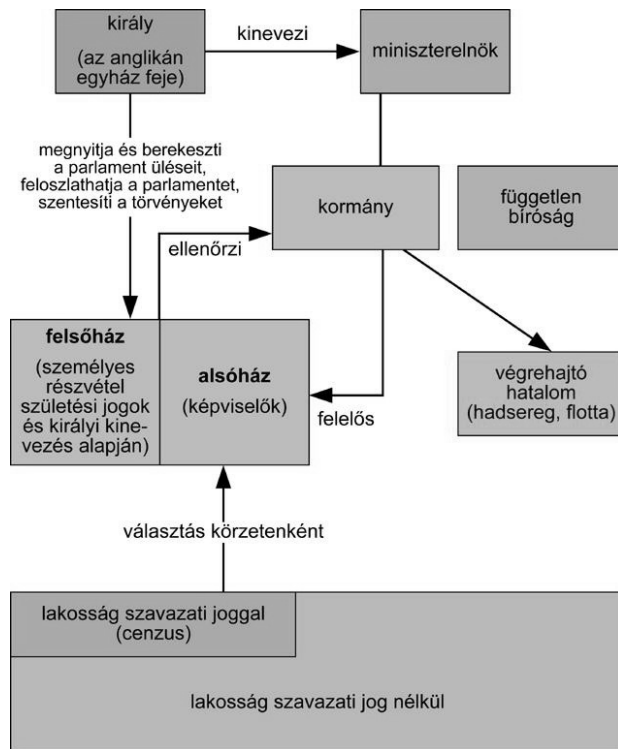
c) Nevezze meg, melyik politikai intézményre utal a C) forrás aláhúzott része!

.....

3 pont	
--------	--

4. A feladat az angol alkotmányos (parlamentáris) monarchiával kapcsolatos. (komplex tesztfeladat)

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

Az alkotmányos monarchia rendszere Angliában, XVIII. század

a) Állapítsa meg, mely forrásrészletek fogalmazznak meg az angol alkotmányos monarchia rendszerével összhangban álló gondolatokat! Karikázza be a három forrásrészlet betűjelét!

A) „Mivel a hatalom kihasználására amúgy is hajlamos emberi gyarlóság túl nagy kísértésnek van kitéve, ha ugyanazok az emberek tartják kezükben a törvényhozó hatalmat, mint a törvények végrehajtásának hatalmát, megfelelően [be]rendezett államokban [...] a törvényhozó hatalom külön személyek kezébe van letéve.” (Locke)

B) „Sok uralkodó az állam vagyonát és alattvalóit is úgy tekinti, mint szoros értelemben vett magántulajdonát, s azt hiszi, hogy a Gondviselés az embermilliókat neki teremtette.” (II. József)

C) „Az államban mindig vannak olyanok, akik születésüknél, gazdagságuknál vagy rangjuknál fogva kiválnak a többiek közül. [...] A törvényhozásban őket megillető résznek tehát arányban kell állnia azokkal az egyéb előnyökkel, amelyekkel az államban rendelkeznek. Ez akkor fog bekövetkezni, ha olyan testületet alkotnak, amelynek joga van a nép kezdeményezéseit megállítani.” (Montesquieu)

D) „A népnek a maga képviselői útján kell megtennie mindazt, amit maga nem tud megtenni.” (Montesquieu)

E) „Minthogy a törvény a közakarat hiteles megnyilvánulása, a főhatalom csak akkor cselekedhet, ha a nép összegyűl. [...] Szükséges, hogy [...] a nép meghatározott napokon a törvény értelmében összegyűljön.” (Rousseau)

F) „A királyi hatalom először szent, másodsor atyai, harmadszor korlátlan.” (Bossuet)

b) Nevezze meg azt a hatalmi ágot, amelyről nem szól az A) jelű forrás!

.....

c) Nevezze meg, azt az intézményt, amely a végrehajtott hatalmat képviselte a XVIII. századi Angliában!

.....

Fogalmazza meg saját szavaival a két szerző eltérő álláspontját a törvényhozás módjáról a D) és az E) jelű források segítségével!

d) Montesquieu szerint:

e) Rousseau szerint:

f) Karikázza be a Jognyilatkozat idézett részletei közül annak az egynek a sorszámát, amely leginkább ellentmond az F) jelű forrás tartalmának!

1. „Hogy a bitorolt hatalom, ti. [tudniillik] a törvényeknek ideiglenesen hatályon kívül helyezése vagy a törvények végrehajtásának megakadályozása, csupán királyi tekintély alapján, a parlament hozzájárulása nélkül, törvénytelen.”

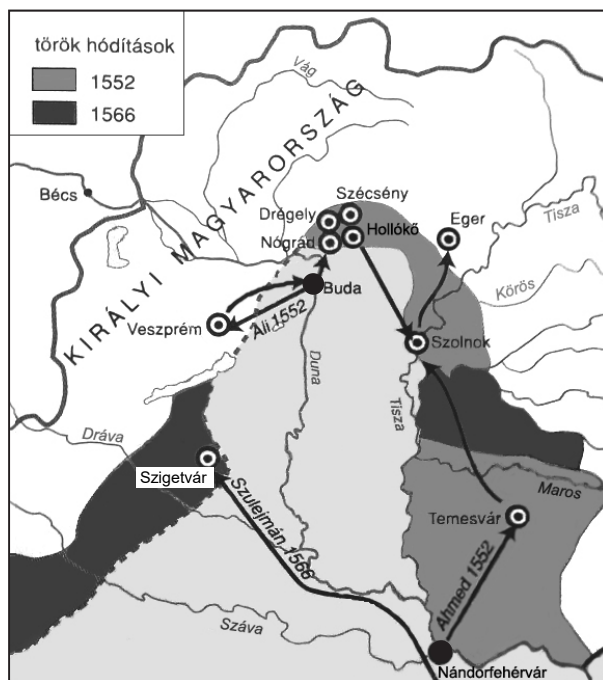
2. „Hogy minden pénzbírság törvénytelen és érvénytelen, mielőtt a vádlottra a bűnt rá nem bizonyították.”

3. „Hogy a parlamenti választások szabadok.” (*Jognyilatkozat*)

8 pont	
--------	--

5. A feladat a törökellenes küzdelmekhez kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Az Temesvárral sok végházakat
Ők elbírtanak tartományokat,
Elfutamtatták Tiszántúl valókat,
Megrettentötték erdéli hadakat.”
(*Tinódi Lantos Sebestyén: Egri
históriának summája, 1553, részlet*)

*Török hadjáratok Magyarországon
1552–1566*

a) Mit jelent a „végház” szó a versben? Egy szakkifejezéssel válaszoljon!

.....

b) Melyik – már török kézen lévő – két magyar vár volt az 1552-es hadjáratok kiindulópontja?

.....

c) Karikázza be annak az állításnak a sorszámát, amelyik kifejezi az 1552-es török hadjárat célját!

1. Bécs elfoglalása
2. Erdély önállóságának felszámolása
3. Erdély és a Magyar Királyság szétválasztása

4 pont	
--------	--

6. A feladat a XIX. század politikai eszméihez kapcsolódik.

Állapítsa meg a források és ismeretei segítségével, hogy az idézetekben – a felsoroltak közül – melyik két-két politikai eszme gondolatvilága jelenik meg! Írja a megfelelő eszmék sorszámát a források után a kipontozott vonalakra! Mindegyik idézetben két eszme jelenik meg. Egy eszme kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

1. konzervativizmus, 2. liberalizmus, 3. nacionalizmus, 4. szocializmus

a) „Olaszok testvérisége, akik szövetségében egyesülten gondolataikat és tevékenységüket a nagy célnak szentelik, hogy felélesszék Itáliát, mint szabad és egyenlő emberek nemzetét, amely egységes, független és államilag önálló.” (Mazzini: *Az Ifjú Itália elvei*, 1832)

.....

b) „Ahelyett végre, hogy diadalosan kiviláglanék, mennyire hirtelenkedett a kormány [...]; ahelyett, hogy megmutatná a magyar [...], miképp a sajtószabadsággal, az emberiség ezen lehető legnagyobb kincsével [...] bölcsen tudna élni, [...] – ahelyett mi világlik ki? Hogy a kormány féltékenysége [félelme] nem volt tán oly igen ok nélküli, midőn bizonyos felhevülési árnak [értsd: forradalmi gondolatoknak] gátat vetni óhajtott.” (Széchenyi István: *A Kelet népe*, 1841)

.....

c) „Nem vagyok sem reakciós, sem abszolutista, [...] de az írott alkotmányainkhoz tartom magamat, [...] ezek nekem elegendőek, de ezekben semmi nincs afféle parlamentarizmusról, amiről az előttem szóló beszélt. [...]

Aki mégis megszegi [a békét], az meggyőződhet róla, hogy az a harcias hazaszeretet, ami 1813-ban az akkoriban kicsi, gyenge és erejétől megfosztott Poroszország egész lakosságát a zászlók alá szólította, ma már az egész német nemzet kincse.” (Bismarck beszédeiből, 1881 és 1888)

.....

3 pont	
--------	--

7. A feladat az 1848-as áprilisi törvényekkel kapcsolatos.

Döntse el a források és ismeretei segítségével, mely forrásrészletek feleltethetők meg leginkább a felsorolt céloknak! Írja a megfelelő részletek betűjeleit a négyzetekbe!

Egy betűjel kétszer is szerepel, egy betűjel kimarad. (Elemenként 1 pont.)

A) „Ő Felsége, s az Ő távollétében a nádor s királyi helytartó a végrehajtó hatalmat a törvények értelmében független magyar ministerium [kormány] által gyakorolják, s bármely rendeleteik, parancsolataik, határozataik, kinevezéseik csak úgy érvényesek, ha a Buda-Pesten székelő miniszterek egyike által is aláíratnak.”

B) „[A kormánynak] kötelességévé tétetik, hogy minden kitelhető törvényes eszközöket felhasználva [...] az Erdélyben [...] összegyűlendő országgyűléssel [érintkezésbe lépjen]; mindenesetre pedig úgy, [hogy] az egyesülés teljes végrehajtására szükséges lépéseket megtegye.”

C) „Magyarország s a kapcsolt részek minden lakosai, minden közterheket különbség nélkül egyenlően és aránylagosan viselik.”

D) „Az úrbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot), dézsma és pénzbeli fizetések, e törvény kihirdetésétől fogva örökösen megszüntetnek.” (Részletek az áprilisi törvényekből, 1848)

a) polgári társadalom megteremtése:

b) polgári alkotmányos rendszer létrehozása:

c) kötelező örökváltság bevezetése:

4 pont	
--------	--

8. A feladat a nácizmus történetéhez kapcsolódik.

Válassza ki a források és ismeretei segítségével az állítások közül azt, amelyik megmagyarázza a képen látható jelenséget! Karikázza be a megfelelő állítás sorszámát! (Elemenként 1 pont.)

a) *A Német Munkafront tagjai*

1. A politikai ellenfeleket és a zsidókat munkaszolgálatra hívták be büntetésképpen.
2. A Kommunista és a Szociáldemokrata Párt a nácik ellen szövetséget kötött, és létrehozta a Munkafrontot.
3. A munkanélküliség leküzdésére és a katonai nevelés céljából állították fel a Munkafrontot.

b) *Hitlerjugend-foglalkozás*

1. A Hitlerjugend a műszaki tudományok iránt érdeklődő gyerekek önkéntes szervezeteinek egyike volt.
2. A Hitlerjugend a náci diktatúra kötelező ifjúsági szervezeteként népszerű programokat is szervezett.
3. A Hitlerjugend a náci pártvezetés gyermekeinek szűk körű szervezeteként luxus-programokat kínált.

c) Náci aktivista „Németek, ne vásároljatok zsidóknál” feliratú táblával

1. A zsidó kereskedőtől való vásárlás elutasítása volt az egyik első lépés a zsidók teljes jogfosztását eredményező folyamatban.
2. A náci aktivisták tevékenységét a rendőrség egészen 1939-ig gyakran akadályozta.
3. A zsidók elleni bojkott elsődleges célja a németországi munkahelyek védelme volt.

d) Prora üdülőtelepe a Balti-tenger partján

1. A nácik kisajátították a részben zsidó elit üdülőit, és a pártvezetés tagjai között osztották ki azokat.
2. A nácik a munkásosztály tömeges üdültetése céljából modern üdülőkomplexumokat építettek.
3. A nácik a meghódított Krím félszigetet szánták új üdülőparadicsomnak.

4 pont	
--------	--

9. A feladat a magyar gazdaság első világháború utáni helyzetével kapcsolatos. Oldja meg a feladatokat a Magyarország külkereskedelmére vonatkozó adatok és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A Magyarországról kivitt árucikkek értékének százalékos megoszlása a teljes kiviteli forgalmon belül 1913-ban és 1925-ben		
Árucsoport	1913	1925
élelmiszerek	65,64	86,45
nyersanyagok	28,13	3,39
termelőeszközök	1,27	8,57
fogyasztási iparcikkek	4,96	1,59

a) Melyik árucsoport forgalmában következett be a legnagyobb arányú növekedés 1913 és 1925 között? A táblázatban szereplő árucsoportok közül válasszon!

.....

b) Mi volt a fő gazdasági oka a nyersanyagkivitel arányváltozásának? Magyarázza meg röviden!

.....

c) Melyik – az alábbi állítások közül –, amelyik igaz, és következménye kiolvasható a táblázatból? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. A nyersanyaghiány miatt a gépgyárak többségében leállt a termelés.
2. A válság miatt az 1920-as évek elején visszaesett a tartós fogyasztási cikkek vásárlása Magyarországon.
3. A területi viszonyok változása miatt az 1920-as évek elejére erősödött a magyar gazdaság agrárjellege.
4. A gazdaság szerkezeti változásai miatt nőtt a szolgáltatások jelentősége.

d) Miért vált nehezebbé az 1920-as évek elejére a magyar áruk kivitele? Említsen meg egy – a trianoni békével összefüggő – okot!

.....

4 pont	
--------	--

**10. A feladat a környezetszennyezés problémaköréhez kapcsolódik.
Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

„Bizonyosan elhibázott lépés volt, amikor Geoff [a példázat angol főszereplője, egy átlagember] spanyol paradicsom helyett angolt választott: a szén-dioxid-kibocsátást, amit az okozott, hogy a paradicsomot közúton szállították Spanyolországból Angliába, többször ellensúlyozza az a tény, hogy Spanyolország napos ország, míg Angliában a paradicsomtermesztéshez fűtött üvegházakra van szükség. [...]

Geoff igen elégedett volt magával, amikor saját műanyag szatyrával indult a szupermarketbe, de a szatyor szén-dioxid-kibocsátása csak egy ezreléke annak az ételnek, amit beleteszünk. Márpedig ez aligha ellentételezi azt a kilengést, hogy autóval ment a boltba, ami egy mérföldön több mint 150 gramm kibocsátást is eredményezhet [...]. És akkor lehet, hogy még alá is becsültük ezt a számot, mert azt feltételeztük, hogy az úton nem akadt el semmilyen dugóban, [...] márpedig ebben az esetben [...] azzal, hogy más autókat lelassít, több kibocsátást fog okozni, mint amennyit közvetlenül maga bocsát ki.” (Tim Harford közgazdász példázata)

a) Nevezzen meg egy világméretű környezeti problémát, amelyet a szövegben említett légszennyezés (szén-dioxid-kibocsátás) okoz!

.....

b) Mely emberi tevékenységek során keletkezik szén-dioxid-kibocsátás? Nevezzen meg kettőt a szöveg alapján!

.....

c) Melyik állítás felel meg a példázat első bekezdése tartalmának? Karikázza be a megfelelő állítás sorszámát!

1. A szállítás és közlekedés szén-dioxid-kibocsátása nagyon nagy, ezért érdemes helyben előállított élelmiszert vásárolni.
2. Az éghajlati viszonyokhoz képest nem ideális növénytermesztés növelheti a szén-dioxid-kibocsátást.
3. A fűtött üvegházak szén-dioxid-kibocsátását többszörösen ellensúlyozza a közúti szállítás kibocsátása.

d) Mitől függ, hogy azonos útszakaszon ugyanaz a gépkocsi mennyi szén-dioxidot bocsát ki? Fogalmazzon meg – saját szavaival – egy tényezőt a szöveg alapján!

.....

.....

5 pont	
--------	--

11. A feladat a lakosságcsere folyamatához kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„A csehszlovák kormánynak indokolt esetekben jogában áll, hogy az előző bekezdésben megjelölt személyek áttelepülését ellenezze. [...] a Különbizottságnak, tagjainak és személyzetének jogában fog állani, hogy Magyarország területén szabadon közlekedjék, a szlovák és cseh nemzetiségűnek tekinthető személyekkel érintkezzenek [...]

A Magyarországból Csehszlovákiába áttelepítendő szlovákokkal és csehekkel egyenlő számban olyan Csehszlovákiában állandó lakóhellyel bíró magyar nemzetiségű személyek telepítettnek át Magyarországra, akik a Csehszlovák Köztársaság Elnökének a német és magyar nemzetiségű személyek csehszlovák állampolgárságának rendezése tárgyában kiadott, 1945. augusztus 2-án kelt rendelete értelmében csehszlovák állampolgárságukat elvesztették.” *(Részletek a magyar–csehszlovák lakosságcsere-egyezményből, 1946. február)*

Válaszoljon a kérdésekre a forrás alapján a táblázat kitöltésével! Tegyen X jelet a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy sorban csak egy X jel szerepelhet.

Kérdés	csehszlovák	magyar	mindkettő	egyik sem
a) Melyik állam polgárait érintette a lakosságcsere?				
b) Melyik félnek állt jogában a másik országában szabadon tevékenykedni a lakosságcserevel kapcsolatban?				
c) Melyik félnek állt jogában az egyes személyek áttelepülésének ellenzése?				

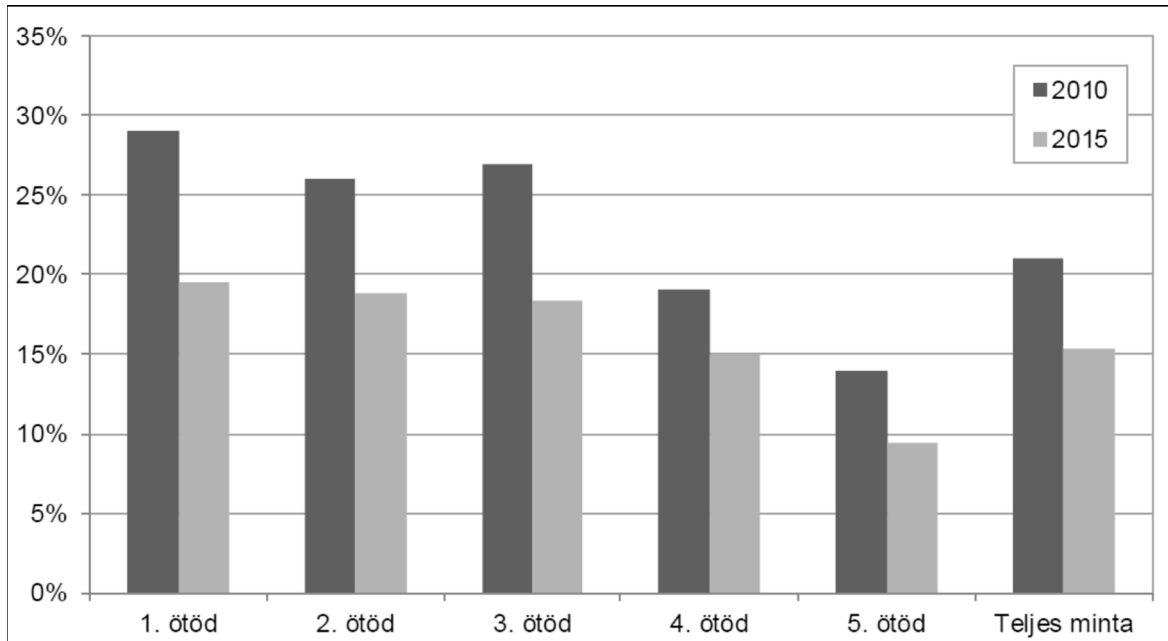
d) Melyik elvre hivatkozva fosztották meg 1945-ben a Csehszlovákiában élő németeket és magyarokat csehszlovák állampolgárságuktól?

.....

4 pont	
--------	--

12. A feladat a háztartások pénzügyeivel kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a diagram segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A havi banki törlesztőrészlet aránya a háztartás teljes jövedelméhez képest, jövedelmi ötödönként, a bankhitellel rendelkezők körében 2010-ben és 2015-ben (Adatok forrása: Tárki)*

*Az 1. ötöd a legalacsonyabb, az 5. ötöd a legnagyobb jövedelemmel rendelkező háztartásokat foglalja magába.

a) Karikázza be annak az egy állításnak a sorszámát, amelyik a diagramról leolvasható adatot tartalmaz!

1. 2015-ben a teljes népesség nagyjából 15 százaléka rendelkezett banki hitellel.
2. 2010-hez képest 2015-re csökkent a háztartások átlagos jövedelme.
3. 2015-ben a legmagasabb jövedelmű háztartások körében nagyjából kétszer akkora volt a banki hitellel rendelkezők aránya, mint a legalacsonyabb jövedelműek körében.
4. 2010-ben a banki hitellel rendelkező háztartások átlagosan jövedelmük több mint ötödét fordították törlesztésre.

b) Válassza ki a két – vastag betűs, dőlttel szedett és perjellel elválasztott – kifejezés közül azt, amelyikkel igaz az állítás! Húzza alá a helyes kifejezést!

Jellemzően minél alacsonyabb volt egy háztartás jövedelme, a jövedelemnek annál **kisebb / nagyobb** hányadát fordította hiteltörlesztésre.

c) A felsoroltak közül melyik lehetett oka a diagramról leolvasható változásnak? Karikázza be a helyes válasz sorszámát!

1. A háztartások jövedelmük egyre nagyobb részét tudták alapvető szükségleti cikkek beszerzésére költeni.
2. A kedvezőbb feltételeknek köszönhetően egyre többen vettek fel hitelt.
3. 2015-ben az adósok többsége a devizaalapú és devizahiteleket már rögzített árfolyamon törlesztette.
4. A lakosság egyre inkább eladósodott.

3 pont

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **kettőt** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy, a **magyar történelemre** vonatkozó **hosszú** feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Első ipari forradalom	rövid
	1849 után	14.	Sztálini terror	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Magyarország népessége (XVIII. század)	hosszú
	1849 után	16.	Magyarországi holokauszt	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a két választási lehetőséget.

Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13. és 16.	
14. és 15.	

A feladatok közül **csak a választott kettőt dolgozza ki!** Válaszeit az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (pizskozat) készíthető!

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

13. A feladat az első ipari forradalomhoz kapcsolódik. (rövid)
Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével, hogyan és miért vált a textilipar az első ipari forradalom húzóágazatává! Röviden térjen ki az energiafelhasználás módjának változására is!

A textilipar legfontosabb találmányai* megjelenésük időrendjében	
Fonás	Szövés
	A <i>repülő vetélő</i> (John Kay) szélesebb textilanyag szövését teszi lehetővé.
A <i>fonó Jenny</i> (James Hargreaves) több orsót mozgat, így nyolcszorosára nő a fonás sebessége.	
A <i>fonógép</i> (Richard Arkwright) csak egy orsót mozgat, de gyorsabban.	
A <i>fonó öszvér</i> (Samuel Crompton) kombinálja az előző kettőt: sok orsót mozgat még gyorsabban.	
	A <i>szövőgép</i> (Edmund Cartwright) gyorsabb szövést tesz lehetővé.

*A találmányok mellett zárójelben a feltaláló neve olvasható.

14. A feladat a Szovjetunió két világháború közötti történetével kapcsolatos. (rövid)
Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével a terror működését a sztálini rendszerben!

„A bírósági tárgyalások beigazolták, hogy az emberiségnek ezek a szemetei [a vád alá helyezett párttagok] a nép ellenségeivel – Trockijjal, Zinovjevvel, Kamenyevvel [a párt korábbi vezetőivel] – együtt már az októberi szocialista forradalom első napjaitól kezdve összeesküvést szerveztek Lenin ellen, a szovjet állam ellen. [...] A bírósági tárgyalások kiderítették, hogy a trockista [...] szörnyetegek, végrehajtva gazdáik, a külföldi burzsoá kémirodák akaratát, azt tűzték ki céljukul, hogy a pártot és a szovjetállamot tönkre tegyék. [...] A fasisztáknak ezek a hitvány lakájai elfelejtették, hogy a szovjet népnek csak az ujját kell mozdítani ahhoz, hogy nyomuk se maradjon.”
(Részlet A Szovjetunió Kommunista Pártjának története című műből, 1938)

*A választott rövid, az egyetemes történelemre vonatkozó feladat sorszáma:
A feladat kidolgozása:*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

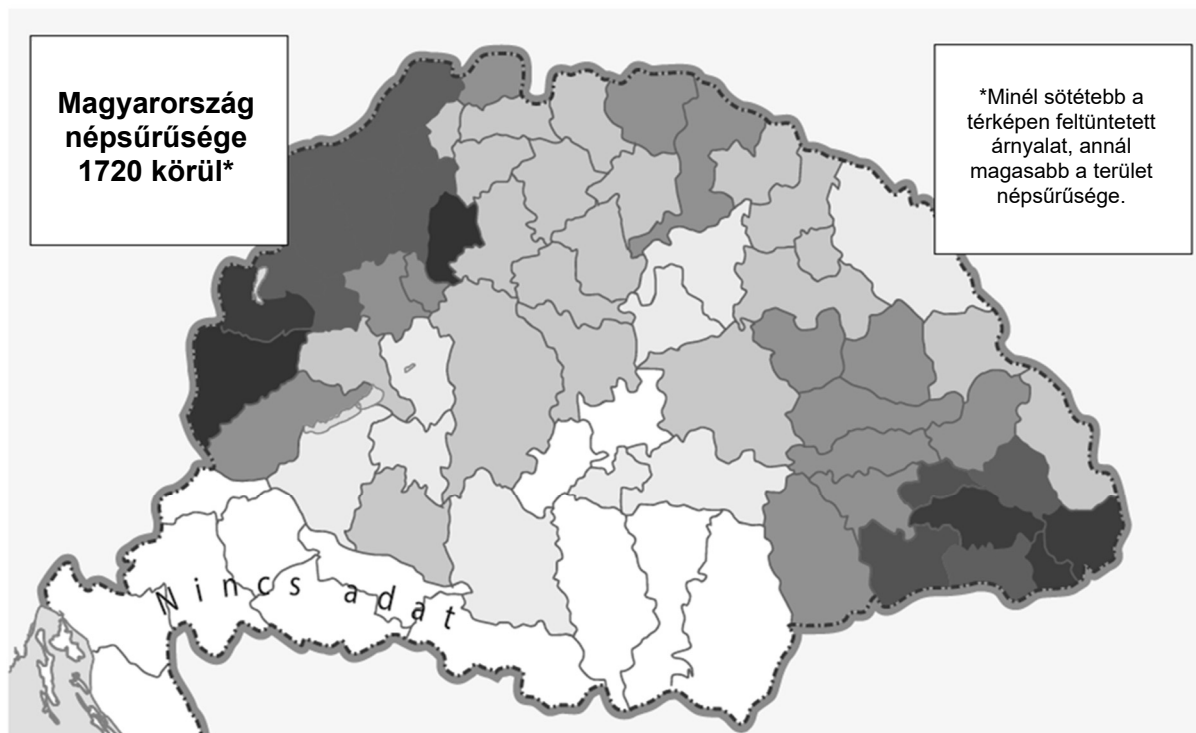
.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám / Vizsgapont		17	

15. A feladat a XVIII. századi Magyarországgal kapcsolatos.

(hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a XVIII. századi Magyarországon lezajlott demográfiai változásokat! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„Minden illő tisztelettel a következőket szánom válaszul említett uraságtok október hó 30-ik napján küldött nekem szóló kegyes levelére [...] [szlovák] telepeseim ügyében [...]. Ezek a lakosok, akik velem megegyezvén az 1715-ös 101-ik, vagyis a telepesekről szóló törvénycikkellyel összhangban az ugyanott leírt szabad költözési joggal és a szabad telepési jogviszonnal éltek. [...] Számukra tehát teljesen biztosítottam a szabad költözés lehetőségét, hiszen már sokan át is költöztek a tekintetes Békés megyébe.” (Podmaniczky János birtokos levele Heves-Külső-Szolnok vármegye előljáróihoz, 1735)

„Egyébiránt közönséges és mindenki előtt ismeretes dolog, hogy az állam gazdagságát és méltóságát legfőképpen a nagyobb népességszám és az ezzel összefüggő közkereskedelem intézménye teszi, továbbá hogy a közigazgatásnak minden törekvését oda kell irányoznia, hogy a lakosok száma s ezzel együtt az állam ereje, s magának a népnek a boldogsága is, napról napra növekedjék, márpedig annak a meghatározásához, hogy milyen különös eszközöket kell alkalmazni ennek a célnak az eléréséhez, mindenekelőtt azt kell tudni minél bizonyosabban, mennyi a száma az egész népnek.” (II. József rendeletéből, 1784)

16. A feladat magyarországi holokauszthoz kapcsolódik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével a hazai zsidóság sorsának alakulását 1944–1945-ben! Térjen ki a magyar állam és társadalom szerepére is!

„1944 áprilisának második felében jártunk [...] Egyik napról a másikra zárolták vagyonukat, bezártak bankokat, elvették üzleteiket, birtokaikat, vállalataikat. Azután a rádiót kobozták el, a tej-, vaj- és élelmiszeradagjaikat csökkentették, és minden nap százával tartóztatták le a zsidóság kiemelkedőbb alakjait.” (Részletek egy visszaemlékezésből)

„Amikor a csendőrök a vagonba vittek, ütöttek-verték, kergettek minket és aki elesett, arra ráléptek. 70 ember volt egy vagonban. Kaptunk egy vödör vizet, egy WC-vödröt és a 70 személy részére 4 kenyeret. Volt olyan vagon, ahova még WC-vödröt sem adtak. 3 napig utaztunk. A gyerekek könyörögtek vízért, de nem volt. A szerelvény Kassa felé ment, de mi már Királyhágón láttuk, hogy nem a Hortobágyra megyünk. Ekkor elvesztettük minden reményünket. Kassán kinyitották a vagonot és ott adták át a magyarok a németeknek.” (Részlet egy Auschwitzba szállított zsidó vallomásából)

A zsidónak tekinthető népesség Magyarországon		
Időpont	Összesen (ezer fő)	Ebből a vidékiek aránya
1941 (a revíziók után)	825	70%
1945 tavaszán	216	33%

A választott hosszú, a magyar történelemre vonatkozó feladat sorszáma:

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám / Vizsgapont		33	

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

8. feladat: www.horrorvds.com, www.jugend1918-45.de, www.dasjuedischehamburg.de,
www.sehnsuchtsort.de

12. feladat: <http://www.tarki.hu> Medgyesi Márton: A háztartások viselkedése a válság közben és után

16. feladat: Sebők László: A magyarországi zsidók a számok tükrében. <http://www.rubicon.hu>

		pontszám	
		maximális	elért
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1. Kereszténység	4	
	2. Középkori uradalom	4	
	3. Hunyadi Mátyás	3	
	4. Angol alkotmányos monarchia	8	
	5. Törökellenes küzdelmek	4	
	6. A XIX. század eszméi	3	
	7. Áprilisi törvények	4	
	8. Nácizmus	4	
	9. Magyar gazdaság az 1920-as években	4	
	10. Környezetszennyezés	5	
	11. Csehszlovák–magyar lakosságcsere	4	
	12. Háztartások pénzügyei	3	
	Összesen	50	
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. Első ipari forradalom	17	
	14. Sztálini terror	17	
	15. Magyarország népessége (XVIII. sz.)	33	
	16. Magyarországi holokauszt	33	
	Összesen	50	
II. Elért pontszám egész számra kerekítve			
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____ dátum

_____ javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok		

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző